

תאריך עדכון: 20/9/18

שם ומספר הקורס: 47-218-01

סוג הקורס: סדנה

שנת לימודים: תשע"ט סמסטר: א' היקף שעות: 0-2 ש"ש

מרצה: גבי נעמי טפלו
naomi.teplow@biu.ac.il

מועד: יום ד' 14-16

שעת קבלה: 12:30-13:30 בתיאום מראש

אתר הקורס באינטרנט:

תאריכי המפגשים: 17.10.18, 24.10, 31.10, 7.11, 14.11, 21.11, 28.11, 5.12, 12.12, 19.12,
26.12, 2.1.19, 9.1.19, 16.1.19 [סה"כ 14 מפגשים]

א. מטרת הקורס (מטרות על / מטרות ספציפיות):

הקורס יקנה כלים בסיסיים להקמת מקהלה בית ספרית ביסודי, חטי"ב ותיכון. כולל יצירת צליל מקהלתי, בחירת רפרטואר כולל דרכי הקנייה, ניהול חזרות, הבנת הפרטיטורה כולל ניתוח טקסטואלי בהקשר למוזיקה.

מטרת הקורס לעודד את מנצחי המקהלות לעתיד להגדיל את חלקה של ה"מוסיקה החיה" המבוצעת על-ידם בבית-הספר, הן במסגרת שיעורי המוסיקה הכיתתיים והן במסגרות טקסים וארועים בית ספריים, תוך עמידה על יתרונותיו העצומים של הביצוע החי למורה-המבצע ולתלמיד-המאזין כאחד.

ב. תוכן הקורס: (רציונל, נושאים)

מהלך השיעורים: (שיטות ההוראה, שימוש בטכנולוגיה, מרצים אורחים)

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת, מטלות	רפרטואר נלמד
1	מבוא: מדוע לשיר במקהלה? צפייה-האזנה למקהלות בתי ספר בארץ ובעולם במטרה לגלות מטרות ויעדים של מנצחי מקהלות. מהו ארגון הכלים הנמצא ברשותם? מקומה של המקהלה בבית הספר (השתתפות באירועים תרבותיים וקהילתיים), אופן ההתארגנות בתוך הלוי"ז הבית	חובה: Chesnokov, Ch. 1 "What is a Choir?" pp. 3-9	"רוני ושמחי בת ציון", מילים זכריה ב', י"ד, לחן: יוסף הדר "על נהרות בבל",

		ספרי, הגדרת תפקידו של מנצח מקהלת ילדים.	
2-3	מטלה : ניתוח סרטונים של מקהלות ילדים	"לפני הכל, הקול" – הבנת הכלי האנושי וקולות ילדים בפרט, קול הנער המתבגר, הקניית כלים טכניים מעשיים להפקת צליל, תרגילי חימום לכיוון הגוף הלב והקול. הצליל הרצוי ואיתור בעיות בצליל המקהלה והצעת פתרונות אפקטיביים ומידיים.	"The Water is Wide", Traditional, arr. L. Zaninelli
4	מטלה : ניתוח סרטונים של מקהלות ילדים	בניית צליל האנסמבל - שילוב קולות באמצעות פיתוח שמיעה פנימית וחיצונית, אינטונציה מדויקת – התנסות בהחזר צלילים (pitch matching), ושיטת המרווחים של קודאי, התנסות בשימוש באוניסון, קריאה ותגובה, אוסטינאטו, קונטרמלודיות, וקנון, דיקציה ככלי, דרכי עבודה עם ילדים מתקשים בקול ובאינטונציה	"Vento Sottile", הנני חומה B. Britten, "Cuckoo" "חליל מקנה סוף", מילים ולחן : נ. שמר, עיבוד מתי קובלר "הליכה לקיסריה", מילים : חנה סנש, לחן : דוד זהבי
5	מטלת אודישן	מקהלה חברתית לעומת מקהלה אומנותית - יתרונות וחסרונות. מבחן כניסה (אודיציה) – מטרות, שלבים והאודיציה עצמה תוך גילוי היכולות של כל תלמיד/ה, בדיקת מנעד, סיווג קולות (סופרן, מצו, אלט וכד')	"שלוש עליכם", ע. מרי אבן אור "צפור שניה", מילים : נתן זך, לחן : מישה סגל, עיבוד : דוד מוריס ויוסף הדר
6	מטלה : ניתוח סרטונים של מקהלות ילדים	בחירת רפרטואר : התאמת השיר לשכבת הגיל, איך בוחרים עיבוד? גיוון בנושאים (חגי ישראל, טבע, שירים בשפות שונות וכד') דרישות קוליות של השיר הנבחר ובניית תכניות לקונצרטים שונים	"De Colores", שיר עממי ספרדי "לך דודי", רי שלמה אלקבץ, לחן מסורתי, עיבוד : ד"ר תומש נובוטני "פשוט השיר", מילים : יורם טהרלב, לחן ועיבוד : רני גולן "הללויה", מילים : ג. גלפז, לחן : מ. גל, עיבוד : נ. טפלו
7	מטלה : ניתוח טקסט וקשר טקסט-מוסיקה	מהבנה לאינטרפרטציה והקנייה מסע אל תוך הטקסט וניתוחו. דרכי גישה לטקסט, כלים ספרותיים שימושיים, הבנת הסאב-טקסט, קשר למוסיקה – בין משורר למלחין באמצעות הקו המלודי, מהלכים הרמוניים, טמפו, ותבניות ריתמיות. דרכי הקנייה יצירתיות ואפקטיביות, כיצד מתחילים ללמד את השיר?	"הורה ממטרה", מילים : י. מוהר, לחן : מ. וילנסקי, "עיר ואם", מילים ולחן : נעמי שמר "מי יתנני עוף", מילים : ד. שמעוני, לחן עממי בוכרי, עיבוד : א. שניידר
8	מטלה : ניתוח סרטונים של מקהלות ילדים	פיצוח הפרטיטורה : מבנה השיר, אלמנטים חשובים כדוגמת מנעד השיר בכל הקולות, כניסת ויציאת קולות, בעיות אינטונציה כתוצאה ממרווחים סמוכים או קפיצות והצעת פתרונות. בניית הפראזות והדינאמיקה הרצויה, ארטיקולציה, המשך דרכי הקנייה, נגינת תפקידים	"עיר ואם", מילים ולחן : נ. שמר "מי יתנני עוף", מילים : ד. שמעוני, לחן עממי בוכרי,

עיבוד : א. שניידר "מליון כוכבים", מילים ולחן : יפתח קרזנר, עיבוד : נ. טפלו		– לנגן תפקיד אחד ולשיר תפקיד אחר	
"אילו פיננו", תפילה, ש. גרוניך, עיבוד : נ. טפלו "Siyahamba", trad. Zulu, Arr: D. Rao	חובה : Bartle, <i>Sound Advice</i> , pp. 33-38	תכנון וניהול חזרות, בניית ושמירת מוטיבציה אצל הזמרים, שימוש בתנועה בחזרות, הכנת המקהלה להופעה – חזרות ראשונות, חזרות אחרונות, התנהלות על הבמה – עליות וירידות, גיבוש הקבוצה בתוך המקהלה, כבוד הדדי	9
		הוראת עמיתים : 3 מלמדים בכל שיעור. כל אחד 20 דק' הוראת שיר פרונטלית ו-10 דק' משוב עבודת המשוב מתייחסת למוסיקליות – אינטונציה, הפראזה המוסיקלית, נשימות מוסיקליות ונשימות פיזיות, דינאמיקה, ארטיקולציה וביטוי, דיקציה, בעיות קוליות, עבודת הליטוש, יצירתיות, מיקוד נקודות התורפה	10-14

*יתכן ביקור של מקהלה בית-ספרית לחזרה פתוחה בנוכחות הסטודנטים תוך צפייה בתהליך ודיון בעקבותיו.

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם: אין

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר):

חובות ומטלות: נוכחות והשתתפות פעילה בשיעור, יותר מ 3 חיסורים לא ניתן לסיים את הקורס. הכנת חומרים לקראת כל שיעור, הגשת מטלות ועבודת גמר.

עבודת גמר בכתב: יישום הנלמד ע"י הכנת שיר למקהלת ילדים כולל התייחסות לנושאים הבאים: טקסט ומוסיקה והקשר ביניהם, מבנה העיבוד, אינטרפרטציה ותכנון הביצוע, הכנת הפרטיטורה: טמפו, דינמיקה, ארטיקולציה, פיסוק, כניסות, זיהוי נקודות תורפה, הקניית השיר והקולות. דף פירוט דרישות העבודה יחולק בנפרד. בחירת השיר לאישור המרצה עד 12/12/18, הגשת העבודה במייל עד השיעור האחרון. עבור כל שבוע איחור ירדו 5% מהציון.

מרכיבי הציון הסופי:

- א. נוכחות, השתתפות פעילה וחיובית, הכנת החומרים לכל שיעור 20%
- ב. מטלות 10%
- ב. הוראת-עמיתים והשתתפות בדיוני המשוב 30%
- ג. עבודת גמר 40%

ד. ביבליוגרפיה: (חובה/רשות)

אלדמע, גיל. *מניפה קולית*. ת"א, מודן, 2001.

לאוטרשטין-פיטליק, אוה. *הכול בקול*. הוצאת אגף המוסיקה, המכון לקידום ההוראה, הלמידה

- והאינטגרציה ע"ש יהודה אמיר. אוניברסיטת בר-אילן, 2010.
- _____ . *הכול בקול: מדריך למנצח*. הוצאת אגף המוסיקה, המכון לקידום ההוראה, הלמידה והאינטגרציה ע"ש יהודה אמיר. אוניברסיטת בר-אילן, 2011.
- נגריס, ישראל. *הכל על הקול*. ידיעות אחרונות ספרי חמד, 1998.
- שביט, מיה (עורכת), *חוברת לקולות צעירים* (1987 – 1994) 26 חוברות, הוצאת המרכז למוסיקה ירושלים.
- שרים במקלה* הוצאת הפיקוח על החינוך המוסיקלי, משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית, אגף המפמ"רים.
- Bartle, Jean Ashworth. *Sound advice: Becoming a Better Children's Choir Conductor*. Oxford University Press, 2003.
- _____. *Lifeline for Children's Choir Directors*. Gordon V. Thompson, Toronto, Canada, 1988.
- Boonshaft, Peter Loel. *Teaching Music with Passion: Conducting Rehearsing and Inspiring*. Meredith Music Publications, Maryland, 2002.
- Chesnokov, Pavel. *The Choir and How to Direct It: A Handbook for Choral Conductors*, translated from the Russian by John C. Rommereim, Musica Russica, San Diego, California, 2010.
- Durant, Collin. *Choral Conducting: Philosophy and Practice*, Routledge, New York, 2003.
- Vennard, William. *Singing: The Mechanism and the Technique*, Carl Fischer, New York, 1967.